

Universiteit Utrecht

*‘De invloed van ethniciteit op de relatie
tussen opvoeding en delinquentie onder
adolescenten’*

Utrecht, 24 januari 2011

Auteur: Cynthia Claasen

0482153

Begeleidster: W.A.M. Vollebergh

Tweede beoordelaar: V.P.J. Duindam

Algemene Sociale Wetenschappen

Master Jeugdstudies

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

5985 woorden

SAMENVATTING

Huidige studie onderzocht de invloed van etniciteit op de relatie tussen de opvoedpraktijken ondersteuning en controle en delinquent gedrag van de adolescent. Er werd cross-sectionele data van het Peilstationsonderzoek onder 7550 Nederlandse scholieren (M = 14.3) gebruikt om een ANOVA uit te voeren. Er werd een negatieve relatie gevonden tussen alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en delinquent gedrag van de adolescent. Daarnaast bleken allochtone adolescenten significant hoger te scoren op delinquentie dan autochtone adolescenten. Er werd een interactie-effect van etniciteit gevonden in de relatie tussen alcoholspecifieke regels en delinquentie, waarbij autochtone adolescenten minder delinquent gedrag vertonen dan allochtone adolescenten wanneer er minder alcoholspecifieke regels door ouders worden gesteld. Het stellen van minder alcoholspecifieke regels heeft voor allochtone adolescenten dus een sterker positief effect op delinquent gedrag dan voor autochtone adolescenten.

Keywords: ondersteuning, controle, delinquentie, etniciteit, adolescenten

Uit verschillende studies en theorieën komt naar voren dat opvoeding invloed kan hebben op de ontwikkeling van delinquentie onder adolescenten (bijvoorbeeld Gottfredson & Hirschi, 1990; Granic & Patterson, 2006; Hoeve e.a., 2009; Keijsers, Frijns, Branje & Meeus, 2009). Hierbij worden ondersteuning en controle door ouders als de meest invloedrijke factoren op de uitkomst van delinquent gedrag aangewezen (Maccoby & Martin, 1983). Met ondersteuning wordt onder andere communicatie met het kind en responsiviteit van de ouders bedoeld en onder controle verstaat men onder andere het monitoren van gedrag en het stellen van regels (Hoeve e.a., 2009). De openheid van het kind over zijn of haar vrijetijdsactiviteiten blijkt ook een rol te spelen in hoeverre ouders controle over het gedrag van hun kind uit kunnen voeren (Stattin & Kerr, 2000).

Wanneer men kijkt naar de prevalentie van delinquent gedrag, blijkt dit vaker voor te komen onder allochtone dan autochtone adolescenten (Junger & Polder, 1992; Van Dijk, Sagel-Grande, Toornvliet, 2006). Verschillen in opvoeding door ouders of de ervaring van opvoeding door adolescenten kunnen hier een mogelijke verklaring voor bieden: uit de literatuur blijkt bijvoorbeeld dat er etnische verschillen bestaan in het effect van ouderlijke controle op delinquent gedrag van het kind (Smith & Krohn, 1995). In huidige studie zal dan ook onderzocht worden of etniciteit een invloed heeft op de relatie tussen de opvoedingsaspecten ondersteuning, controle, openheid van het kind en delinquent gedrag en,

indien een moderatie-effect van etniciteit gevonden wordt, wat het verschil in invloed van opvoeding op delinquent gedrag tussen allochtone en autochtone adolescenten inhoudt.

Opvoeding en delinquentie

Ondersteuning omvat onder andere de responsiviteit van de ouder en communicatie tussen ouder en kind (Rohner, 2004). Een opvoeding die gekenmerkt wordt door ondersteuning hangt veelal negatief samen met delinquentie (Barnes & Farrell, 1992; Juang & Silbereisen, 1999). Controle wordt gedefinieerd als de pogingen van ouders om het gedrag van hun kind te reguleren door middel van monitoring en het stellen van regels (Hoeve e.a., 2009). Volgens Fischer (1983) wordt monitoring geassocieerd met lage niveaus van delinquentie, net zoals het stellen van regels door ouders (Coughlin & Vuchinich, 1996). Deze bevindingen bevestigen de theorie van ‘coercive family processes’ (Granic & Patterson, 2006), welke stelt dat ouders die geen duidelijke regels stellen kinderen hebben die meer delinquent gedrag vertonen. Deze theorie verklaart aan de hand van een gedragsmodel hoe ouders en kinderen elkaar beïnvloeden om bepaald gedrag te vertonen dat enerzijds de mogelijkheid vergroot dat kinderen antisociaal gedrag ontwikkelen en anderzijds de controle van ouders over dit gedrag vermindert. Deze wisselwerkingen worden gekenmerkt door de eis van ouders dat het kind aan hen gehoorzaamt, het weigeren van het kind om te gehoorzamen en zijn of haar escalerende klachten hierover en de uiteindelijke overgave van de ouders (Granic & Patterson, 2006). Ouders reduceren hun controle en worden te tolerant in hun pogingen om reacties van verzet van hun kind te vermijden, of omdat zij zich niet succesvol voelen over hun pogingen om controle over hun kind uit te oefenen. Daarnaast zijn ouders van kinderen die delinquent gedrag vertonen ook minder in staat controle uit te oefenen, omdat vooral deze kinderen vermoedelijk meer tijd met hun vrienden doorbrengen buitenshuis (Fuligni & Eccles, 1993; Mahoney & Stattin, 2000). Delinquentie heeft dus op haar beurt ook een negatief effect op ouderlijke controle.

Een andere verklarende theorie voor het ontstaan van delinquent gedrag is de controletheorie van Hirschi (Gottfredson & Hirschi, 1990). Deze theorie stelt dat het delinquente individu de vrijheid heeft om delinquent gedrag te vertonen wanneer de sociale banden met zijn of haar omgeving gebroken worden. Volgens Hirschi hebben adolescenten die niet gehecht zijn aan hun opvoeders of geen betekenisvolle relatie hebben met andere volwassenen een grote kans om blootgesteld te worden aan criminologische invloeden, zoals

delinquente leeftijdsgenoten of mogelijkheden tot delinquent gedrag (Van Dijk, Sagel-Grande & Toornvliet, 2006). Volgens Hirschi is de controle die ouders over hun kind hebben dus een beschermingsfactor in de ontwikkeling van delinquentie. Deze controletheorie wordt ondersteund door resultaten uit een studie van Keijsers en collega's (2009), waaruit blijkt dat een afname van controle is gerelateerd aan een toename in delinquent gedrag van adolescenten in gezinnen waar ook weinig ondersteuning voorkomt. Uit dit onderzoek werd echter ook een toename in delinquent gedrag onder adolescenten gevonden in gezinnen met veel ondersteuning en veel controle. Een verklaring hiervoor kan volgens Hawk et al (2008) liggen in het feit dat een hoog niveau van ouderlijke controle door de adolescent geïnterpreteerd kan worden als privacyschending. Deze negatieve toekenning aan het gedrag van ouders door adolescenten blijkt gerelateerd te zijn aan hogere niveaus van delinquentie (Kerr & Stattin, 2000). De beschermende werking van ouderlijke controle blijkt dus ook af te hangen van hoe adolescenten deze controle waarderen.

Door de toenemende behoefte aan autonomie van adolescenten wordt het voor ouders vaak moeilijker om te controleren wat hun kind in zijn of haar vrije tijd onderneemt. Ouders zijn daarom grotendeels afhankelijk van de openheid van hun kind om kennis te vergaren over hun vrijetijdsbesteding en verblijf (Stattin & Kerr, 2000). De openheid van het kind naar de ouders toe blijkt ook negatief geassocieerd te zijn met delinquent gedrag (Keijsers e.a., 2009; Stattin & Kerr, 2000). Eén van de redenen hiervoor zou kunnen zijn dat openheid de grootste bron is voor ouderlijke kennis over de vrijetijdsactiviteiten van hun kind (Kerr & Stattin, 2000; Soenens e.a., 2006; Stattin & Kerr, 2000). Wanneer ouders weinig kennis hebben, lopen zij de mogelijkheid mis om advies en sturing te bieden en loopt het kind meer risico delinquent gedrag te ontwikkelen. Echter, kinderen die minder open zijn naar hun ouders toe kunnen ook delinquenter zijn omdat zij meer te verbergen hebben (Darling, Cumsille, Caldwell & Dowdy, 2006; Kerr, Stattin, & Trost, 1999). Meer openheid kan dus ook een kenmerk zijn van kinderen die minder de neiging tot delinquent gedrag hebben. Hoe open een kind naar de ouders toe is blijkt hoe dan ook iets te kunnen zeggen over de mate van delinquent gedrag.

Naast het feit dat opvoedpraktijken van ouders als één van de sterkste predictoren van delinquent gedrag worden aangewezen (Schroeder, Bulanda, Giordano & Cernkovich, 2010) wordt delinquent gedrag van de adolescent in de literatuur ook veelvuldig in verband gebracht met alcoholgebruik (Boles & Miotto, 2003). De regels die ouders stellen met betrekking tot

alcoholgebruik zouden dus een indirect effect kunnen hebben op delinquent gedrag van de adolescent. Mares, Van der Vorst, Engels en Lichtwarck-Aschoff (2010) deden onderzoek naar de effecten van alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en het effect hiervan op het alcoholgebruik van het kind. Uit deze studie blijkt dat er een relatie bestaat tussen het stellen van regels over alcoholgebruik en het minder excessief alcoholgebruik van kinderen en vermindering van alcoholgerelateerde problemen, zoals het betrokken raken bij gevechten. Uit ander onderzoek van Van der Vorst, Engels, Meeus, Dekovic en Van Leeuwe (2004) blijkt zelfs dat de sterkst gevonden associatie degene was tussen het stellen van strikte regels over alcoholgebruik en minder alcoholgebruik door het kind. Minder alcoholgebruik door het kind wordt op haar beurt weer geassocieerd met minder delinquent gedrag (French & Maclean, 2006). Het stellen van alcoholspecifieke regels door ouders kan dus leiden tot minder delinquent gedrag bij het kind.

Etnische verschillen in opvoeding en delinquentie

In de literatuur zijn verschillende verklaringen en theorieën te vinden die het verschil in vertoonde delinquentie tussen etnische groepen trachten te verklaren. Volgens de 'strain theory' komt delinquentie vaker voor onder etnische minderheden, omdat zij meer stress ervaren dan autochtonen, onder andere door discriminatie: allochtonen voelen zich daardoor eerder ongelijk behandeld door negatieve attitudes en stereotyperingen naar hen toe (Kam, Cleveland & Hecht, 2010). De ervaren discriminatie leidt tot verschillende negatieve uitkomsten, waaronder delinquentie (Gibbons et al, 2007).

Daarnaast zijn er belangrijke demografische factoren die de effecten van etniciteit mediëren. Zo groeien allochtone adolescenten vaker op in niet-volledige gezinnen en hebben zij over het algemeen een lagere sociaal-economische status dan autochtonen. Dit zijn bekende risicofactoren in de ontwikkeling van delinquentie waar in onderzoek voor gecontroleerd dient te worden (Felson, Deane & Armstrong, 2007). De 'social disorganization theory' van Shaw en MacKay (1969) toont aan hoe deze demografische factoren ervoor kunnen zorgen dat een adolescent meer delinquentie vertoont. Volgens deze theorie kan delinquentie toegeschreven worden aan een zwakke lokale controle op huurniveau. Uit diverse onderzoeken komt naar voren dat buurten waarvan de populatie vooral bestaat uit etnische minderheden en welke verder gekenmerkt worden door residentiële mobiliteit, één-ouder gezinnen en een lage sociaal-economische status, geassocieerd worden met een hoger

niveau van delinquentie (Kingston, Huizinga & Elliott, 2009). Deze buurten hebben vaak een tekort aan bronnen zoals sociale ondersteuning en informele sociale controle, welke essentieel zijn voor de sociale ontwikkeling van de jeugd. Adolescenten die opgroeien in een dergelijke buurt, lopen het risico een verzwakte band te ontwikkelen met de conventionele maatschappij (Kingston et al, 2009). Deze gedesorganiseerde buurten bevorderen delinquente mogelijkheden, zoals de blootstelling aan delinquente peergroepen. De sociale bekrachtiging door de delinquente peergroep vergroot de kans op blijvend delinquent gedrag voor adolescenten met een zwakke band met de conventionele maatschappij.

Hoewel bovenstaande theorieën het verschil in delinquent gedrag tussen allochtone en autochtone adolescenten kunnen verklaren, zal deze studie zich richten op opvoeding. De reden hiervoor is dat opvoeding als één van de belangrijkste predictoren van delinquent gedrag wordt gezien en een mogelijke verklaring kan bieden voor het verschil in delinquent gedrag tussen allochtone adolescenten en autochtone adolescenten. Uit onderzoek van onder andere Smith en Krohn (1995) blijkt bijvoorbeeld dat er etnische verschillen bestaan in het effect van ouderlijke controle op delinquent gedrag van het kind. Uit hun resultaten bleek de mate van bescherming van ouderlijke controle in de ontwikkeling van delinquent gedrag te verschillen onder etnische groepen: dezelfde ouderlijke controle werd als sterker ervaren door Afrikaans-Amerikaanse adolescenten dan door blanke adolescenten. Deze uitkomst suggereert dat kinderen met verschillende etnische achtergronden ouderlijke controle wellicht verschillend ervaren en om deze reden afwijkende uitkomsten op delinquent gedrag vertonen. Volgens Mason, Walker-Barnes, Tu, Simons en Martinez-Arrue (2004) is het mogelijk dat hetzelfde opvoedgedrag een verschillende *betekenis* kan hebben in verschillende culturen. Deze verschillen in betekenis zouden kunnen leiden tot een verschil in de emotionele relatie met de ouders. Het onderzoek van Mason et al (2004) toont aan dat etnische minderheden dezelfde soort controle van hun ouders een hogere waardering geven dan autochtonen. Dezelfde soort controle zou dus een sterker negatief effect kunnen hebben op delinquent gedrag onder allochtone adolescenten dan onder autochtone adolescenten. Daartegenover staat dat wanneer ouders minder controle uitoefenen, allochtone adolescenten dit wellicht ook een lagere waardering geven dan autochtone adolescenten en dus ook een sterker positief effect tonen op delinquent gedrag. Kerr en Stattin (2000) ondersteunen dit idee met de bevinding dat een negatieve toekenning aan het gedrag van ouders door adolescenten gerelateerd is aan hogere niveaus van delinquentie. Volgens Wissink, Dekovic en Meijer

(2006) is het verschil in acculturatie tussen ouder en kind één van de mogelijke redenen dat adolescenten van allochtone afkomst ondersteuning en controle anders ervaren en ook andere uitkomsten op delinquent gedrag vertonen. Wanneer allochtone adolescenten dezelfde controle als minder sterk ervaren dan autochtone adolescenten, is dit in overeenstemming met de controletheorie van Hirschi (Gottfredson & Hirschi, 1990), welke stelt dat minder ervaren controle op meer kans op het vertonen van delinquentie duidt.

Het verschil in de ervaring van ouderlijke ondersteuning en controle door allochtone adolescenten en autochtone adolescenten kan dus liggen aan de verschillende waarderings die worden toegekend aan deze opvoedpraktijken en zou een verklaring kunnen bieden voor het verschil in de prevalentie van delinquent gedrag in deze twee groepen, wanneer allochtone adolescenten dezelfde ondersteuning en controle bijvoorbeeld als minder sterk ervaren. Tot op heden tonen studies inconsistente bevindingen op dit gebied, wat het belang van onderzoek naar de verschillende effecten van opvoeding op delinquent gedrag onder etnische groepen onderstreept (Wissink e.a., 2006).

De huidige studie

Versillende studies hebben aandacht besteed aan de relatie tussen opvoeding en delinquentie en etniciteit en delinquentie. Onderzoek naar de modererende rol van etniciteit in de relatie tussen opvoeding en delinquentie is echter schaars, terwijl er wel aanwijzingen zijn voor etnische verschillen in de effecten van opvoeding op delinquent gedrag van de adolescent. Het huidige onderzoek zal zich dan ook richten op de vraag: Wat is de invloed van etniciteit op de relatie tussen opvoeding en delinquent gedrag? Hierbij wordt verwacht dat meer ondersteuning, meer controle, meer restrictieve regels ten aanzien van alcoholgebruik en meer openheid van het kind allen negatief zullen worden geassocieerd met delinquent gedrag. Verder wordt verwacht dat er een verschil zal zijn tussen allochtone en de autochtone adolescenten in de mate van delinquent gedrag, waarbij allochtone adolescenten hoger zullen scoren op delinquent gedrag. Daarnaast worden interacties verwacht tussen ondersteuning, controle, alcoholspecifieke regels, openheid van het kind en etniciteit in het effect op delinquentie, waarbij wordt verwacht dat het effect van ondersteuning, controle, alcoholspecifieke regels en openheid van het kind bij allochtone adolescenten sterker zal zijn dan bij autochtone adolescenten.

METHODEN

Participanten

De gebruikte data in deze studie zijn afkomstig van het cross-sectionele Peilstationsonderzoek uit 2007 naar jeugd en riskant gedrag (Monshouwer et al., 2008) onder scholieren uit het voortgezet onderwijs in Nederland. De steekproef werd in twee fasen op random wijze getrokken. Ten eerste is er een random steekproef van scholen in Nederland getrokken. Hierbij is gestratificeerd op stedelijkheidsniveau, voor een goede spreiding van scholen over stad en platteland. Daarna is er uit een lijst van alle klassen van deze scholen via een geautomatiseerde random procedure het benodigd aantal klassen getrokken. De uiteindelijke netto steekproef bestond uit 354 klassen verspreid over 153 scholen, waaruit 7550 scholieren de vragenlijst hebben ingevuld. Bij huidig onderzoek zijn echter alleen participanten uit de vijf grootste etnische groepen in Nederland betrokken, te weten Nederlands, Marokkaans, Surinaams, Antilliaans en Turks. Participanten behorend tot de groepen ‘overig westers’, ‘overig niet westers’, ‘niet ingevuld/onbekend’ of ‘anders’ zijn niet meegenomen in huidige studie, wat resulteerde in een netto steekproef van 6730 participanten. Voor deze steekproef geldt dat 6112 participanten tot de Nederlandse (autochtone) groep en 618 tot de Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse of Turkse (allochtone) groep behoren. In huidig onderzoek is het onderscheid in etniciteit onder de participanten gereduceerd tot de twee groepen autochtoon en allochtoon, gezien het lage aantal participanten met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse.

Onder de participanten bevonden zich 49.2% jongens. De gemiddelde leeftijd voor jongens bedraagt 14.3 jaar ($SD = .03$) en voor meisjes 14.2 jaar ($SD = .03$). De verdeling over verschillende opleidingsniveaus is gelijk verdeeld, respectievelijk VMBO (22%), VMBO/HAVO (29.3%), HAVO/VWO (25.8%) en VWO (22.8%). Het grootste gedeelte (80.1%) van de participanten woont bij zijn vader en moeder, in dit onderzoek een ‘volledig gezin’ genoemd. Het overige deel van de participanten wordt in huidige studie onder ‘niet volledig gezin’ geschaard, wat uiteenvalt in 6.9% dat aan gaf het grootste deel bij de moeder te wonen, tegenover 0.8% het grootste deel bij de vader. 2.1% woont soms bij de moeder en soms bij de vader. Nog eens 6.9% geeft aan alleen bij de moeder te wonen, tegenover 1.1% alleen bij de vader. Kleine percentages wonen bij familie (0.2%), op zichzelf (0.1%) of ergens anders (1.6%).

Procedure

De gegevens van de scholieren werden verzameld aan de hand van een schriftelijke vragenlijst. De vragenlijsten werden schriftelijk en klassikaal afgenomen onder begeleiding van een onderzoeksassistent van het Trimbos-instituut of door een medewerker van de GGD. Om de uniformiteit van de afname te waarborgen kregen onderzoeksassistenten en medewerkers een standaardtekst ter introductie van de vragenlijst, instructies over de wijze van afname en hoe op eventuele vragen van leerlingen geantwoord moest worden. De afname vond plaats in de periode oktober-november 2007.

Meetinstrumenten

De kern van de vragenlijst bestaat uit vragen naar het gebruik van tabak, alcohol, drugs en gokken. Daarnaast zijn vragen opgenomen over achtergrondkenmerken van de respondent, zoals de gezinssituatie, vrijetijdsactiviteiten, delinquent gedrag en de relatie met ouders.

Ondersteuning werd gemeten met de vraag ‘Hoe gemakkelijk is het voor jou om met de volgende mensen te praten over dingen waar je je zorgen over maakt?’ Vader en moeder vormden twee items. De antwoordmogelijkheden liepen van ‘1=heel gemakkelijk’ tot ‘5=heb ik niet/zie ik niet’. In de analyse is deze laatste antwoordmogelijkheid als missing value opgenomen, omdat dit antwoord niets zegt over de ervaren ondersteuning door de adolescent. Daarmee werd de laatste antwoordmogelijkheid ‘4=heel moeilijk’. Op de twee items is een factoranalyse uitgevoerd. De items waren te reduceren tot één factor. Vervolgens is er een betrouwbaarheidsanalyse voor de nieuwe schaal uitgevoerd ($\alpha = .73$).

Controle door ouders werd gemeten met de vraag ‘Wat vindt je moeder ervan als je de volgende dingen doet of zou doen?’ en ‘Wat vindt je vader ervan als je de volgende dingen doet of zou doen?’ Participanten werden gevraagd naar middelengebruik zoals ‘sigaretten roken’ en ‘alcohol drinken’. De antwoordmogelijkheden liepen van ‘1=verbiedt het’ tot ‘5=vindt het goed’. Op de acht items die bij deze vraag hoorden is een factoranalyse uitgevoerd. Deze waren te reduceren tot één factor. De betrouwbaarheidsanalyse voor deze nieuwe schaal gaf $\alpha = .87$.

Openheid van de adolescent werd gemeten met de vraag ‘Hoeveel weet je moeder van de volgende dingen?’ en ‘Hoeveel weet je vader van de volgende dingen?’ Participanten werden gevraagd naar vrijetijdsactiviteiten zoals ‘wie je vrienden zijn’ en ‘waar je je geld aan

uitgeeft'. De antwoord mogelijkheden liepen van '1=weet veel' tot '3=weet niets'. Op de acht items die bij deze vraag hoorden is een factoranalyse uitgevoerd. Deze waren te reduceren tot één factor. De betrouwbaarheidsanalyse voor deze nieuwe schaal gaf $\alpha = .84$.

Alcoholspecifieke regels gesteld door ouders werd gemeten met de vraag 'Geef aan of jij de volgende dingen mag van je ouders'. Participanten werden gevraagd of zij alcohol mogen drinken van hun ouders, zoals 'ik mag op een feestje alcohol drinken met mijn vrienden'. De antwoord mogelijkheden liepen van '1=zeker niet' tot '5=zeker wel'. Op de drie items die bij deze vraag hoorden is een factoranalyse uitgevoerd. Deze waren te reduceren tot één factor. De betrouwbaarheidsanalyse voor deze nieuwe schaal gaf $\alpha = .89$.

Delinquentie is gemeten met de vraag 'Heb je in de laatste 6 maanden wel eens één van de volgende dingen gedaan?' Op de veertien items die bij deze vraag hoorden is een factoranalyse met oblique rotatie uitgevoerd. De items waren te reduceren tot twee factoren. Het item werd ingedeeld op de factor waar de grootste factorlading op bleek te bestaan. Voor de zeven items op de eerste factor werd de overkoepelende term 'openlijke delinquentie'. Voor de zeven items op de tweede factor werd dit 'heimelijke delinquentie'. Onder openlijke delinquentie vallen items zoals 'graffiti spuiten' en 'betrokken raken bij een gevecht'. De dader loopt bij deze gedragingen over het algemeen meer risico om betrapt te worden. Onder heimelijke delinquentie vallen items zoals 'heling; gestolen waar gekocht' en 'brommer/scooter gestolen'. De dader loopt bij deze gedragingen over het algemeen minder risico om betrapt te worden. De factorladingen voor alle items waren $>.40$. De twee factoren verklaarden uiteindelijk 45,73% van de variantie. Daarnaast is er een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd voor de twee nieuwe schalen. Voor openlijke delinquentie bleek de betrouwbaarheid $\alpha = .81$ en voor heimelijke delinquentie $\alpha = .75$.

Etniciteit was onderverdeeld in negen categorieën, te weten Nederlands, Surinaams, Antilliaans, Marokkaans, Turks, overig westers, overig niet-westers, niet ingevuld/onbekend en anders. De cases die tot de laatste vier categorieën behoren zijn niet meegenomen in huidig onderzoek. Vervolgens kregen Nederlandse participanten de waarde 0=autochtoon en participanten van Surinaamse, Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse afkomst kregen de waarde 1=allochtoon.

Analyses

Om de hoofd- en interactie-effecten van de onderzoeks- en controlevariabelen te toetsen is gebruik gemaakt van de software van SPSS 18.0 en is een general linear univariate model (ANOVA) uitgevoerd. Er zijn in totaal vijf analyses uitgevoerd. In het eerste model (tabel 2) is het effect van etniciteit op openlijke delinquentie en heimelijke delinquentie getoetst en is alleen etniciteit opgenomen in de analyse. In het tweede model (tabel 2) is gekeken of etniciteit nog steeds een effect vertoont wanneer de controlevariabelen geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en gezinssituatie worden opgenomen. In het derde model is getoetst of het effect van etniciteit verklaard kan worden aan de hand van de vier predictoren ondersteuning van ouders, controle door ouders, openheid van de adolescent en regels gesteld door ouders. Vóór toevoeging aan het model zijn de waarden van deze laatste vier beschreven predictoren gecentreerd. In het uiteindelijke vierde model zijn de interacties tussen de vier predictoren en etniciteit los van elkaar opgenomen om het verschil in score op openlijke delinquentie en heimelijke delinquentie tussen allochtone adolescenten en autochtone adolescenten te onderzoeken. Toen er een interactie gevonden werd, is de ANOVA van model 3 nogmaals uitgevoerd voor allochtone en autochtone adolescenten apart, om te onderzoeken hoe het verschil tussen deze twee groepen er uit ziet.

RESULTATEN

In tabel 1 worden de gemiddelden en standaarddeviaties voor allochtone en autochtone adolescenten op de verschillende variabelen weergegeven.

Tabel 1. *Gemiddelden en standaarddeviaties per variabele.*

	Autochtoon		Allochtoon	
	M	SD	M	SD
Ondersteuning ouders	1.95	.75	1.95	.75
Controle ouders	2.00	.83	2.02	.85
Openheid adolescent	1.33	.38	1.33	.38
Alcoholspecifieke regels	2.90*	1.36	1.76*	1.12
Openlijke delinquentie	1.29*	.48	1.39*	.60
Heimelijke delinquentie	1.08*	.23	1.14*	.37

Noot: N=5693. * $p < .01$ na uitvoeren t-toets.

Er is sprake van een significant verschil in gemiddelde score op alcoholspecifieke regels gesteld door ouders tussen autochtone en allochtone adolescenten ($t = 20.73, p < .01$). Daarnaast is er sprake van significante verschillen tussen autochtone en allochtone adolescenten in gemiddelde scores op openlijke delinquentie en heimelijke delinquentie ($t = -4.74, p < .01; t = -5.80, p < .01$).

Correlaties voor de onderzoeksvariabelen zijn bekeken door middel van een bivariate correlatie analyse. Er is sprake van een significante relatie tussen alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en openlijke delinquentie en heimelijke delinquentie ($r = .114, p < .01; r = .121, p < .01$). Voor deze positieve correlaties dient in acht genomen te worden dat een hoge score op regels *minder* regels inhoudt. Deze correlaties geven dus aan dat hoe minder alcoholspecifieke regels er gesteld worden, hoe meer openlijke en heimelijke delinquentie de adolescent vertoont.

Tabel 2. *Hoofd-effecten van variabelen in het effect op delinquentie, model 1 en 2.*

	Model 1				Model 2			
	O delinquentie		H delinquentie		O delinquentie		H delinquentie	
	B	SE B	B	SE B	B	SE B	B	SE B
<i>Etniciteit</i>								
(Allochtoon = ref)	-.101***	.021	-.062***	.011	-.075***	.021	-.049***	.011
<i>Controlevariabelen</i>								
Geslacht (V = ref)					.261***	.012	.060***	.006
Leeftijd					.008*	.004	.015***	.002
Gezinssituatie (nvg = ref)					-.123***	.015	-.074***	.008
Opl.niveau (VWO = ref)								
VMBO					.149***	.018	.056***	.009
VMBO/HAVO					.115***	.017	.038***	.009
HAVO/VWO					.058***	.017	.019**	.009

Noot: N=5693; *** $p < .01$; ** $p < .05$; * $p < .1$. Nvg = niet volledig gezin. O = openlijke. H = heimelijke.

In tabel 2, model 1 is te zien dat etniciteit op zowel openlijke als heimelijke delinquentie een significant negatief effect laat zien ($B = -.101; B = -.062, p < .01$). Met allochtone adolescenten als referentiegroep houdt dit effect in dat autochtone adolescenten gemiddeld lager scores op openlijke en heimelijke delinquentie.

Zoals te zien in tabel 2, model 2 daalt het effect van etniciteit op openlijke en heimelijke delinquentie wanneer er gecontroleerd wordt voor geslacht, leeftijd, gezinssituatie en opleidingsniveau ($B = -.075; B = -.049, p < .01$), maar blijft significant. Daarnaast zijn er verschillen voor jongens en meisjes gevonden, waarbij jongens hoger scores op zowel

openlijke als heimelijke delinquentie ($B = .261$; $B = .060$, $p < .01$). Het leven in een volledig gezin voorspelt een significant lagere score op zowel openlijke als heimelijke delinquentie ($B = -.123$; $B = -.074$, $p < .01$). Voor opleidingsniveau geldt dat het volgen van een VMBO-opleiding op zowel openlijke als heimelijke delinquentie een significant hogere score voorspelt dan het volgen van een VWO-opleiding ($B = .149$; $B = .056$, $p < .01$).

Tabel 3. *Hoofd- en interactie-effecten van variabelen in het effect op delinquentie, model 3.*

	Model 3			
	O delinquentie		H delinquentie	
	B	SE B	B	SE B
<i>Etniciteit</i>				
(Allochtoon = ref)	-.166***	.023	-.079***	.012
<i>Controlevariabelen</i>				
Geslacht (V = ref)	.268***	.013	.061***	.007
Leeftijd	-.041***	.005	-.003	.003
Gezinssituatie (nvg = ref)	-.097***	.016	-.064***	.008
Opl.niveau (VWO = ref)				
VMBO	.147***	.019	.057***	.010
VMBO/HAVO	.106***	.018	.033***	.009
HAVO/VWO	.048***	.018	.014	.009
<i>Predictoren</i>				
Ondersteuning	-.005	.009	.001	.005
Controle	-.003	.008	-.006	.004
Openheid	-.014	.018	-.001	.009
Alcoholspecifieke regels	.083***	.006	.030***	.003

<i>Interactie-effecten</i>				
Ondersteuning*etniciteit	-.037	.028	-.019	.015
Controle*etniciteit	-.033	.025	-.014	.013
Openheid*etniciteit	.057	.058	.003	.030
Alcoholspecifieke regels*etniciteit	-.038**	.019	-.038***	.010

Noot: N=5693; *** $p < .01$; ** $p < .05$; * $p < .1$. Interacties zijn los van elkaar aan het model toegevoegd.

In model 3 (tabel 3) is gekeken welk effect de predictoren ondersteuning van ouders, controle door ouders, openheid van de adolescent en regels gesteld door ouders hebben na gecontroleerd te hebben voor demografische factoren. Uit deze resultaten blijkt dat het hoofdeffect van etniciteit nog sterker wordt op zowel openlijke als heimelijke delinquentie ($B = -.166$; $B = -.079$, $p < .01$). Deze uitkomsten wijzen op een suppressor-effect: de predictie van delinquent gedrag door etniciteit wordt sterker wanneer er gecontroleerd wordt voor deze variabelen. Verder blijkt alleen voor de variabele regels een additioneel significant effect te bestaan op zowel openlijke als heimelijke delinquentie ($B = .083$; $B = .030$, $p < .01$). Met in achtneming dat een hogere score op regels inhoudt dat er *minder* regels gesteld worden, kan

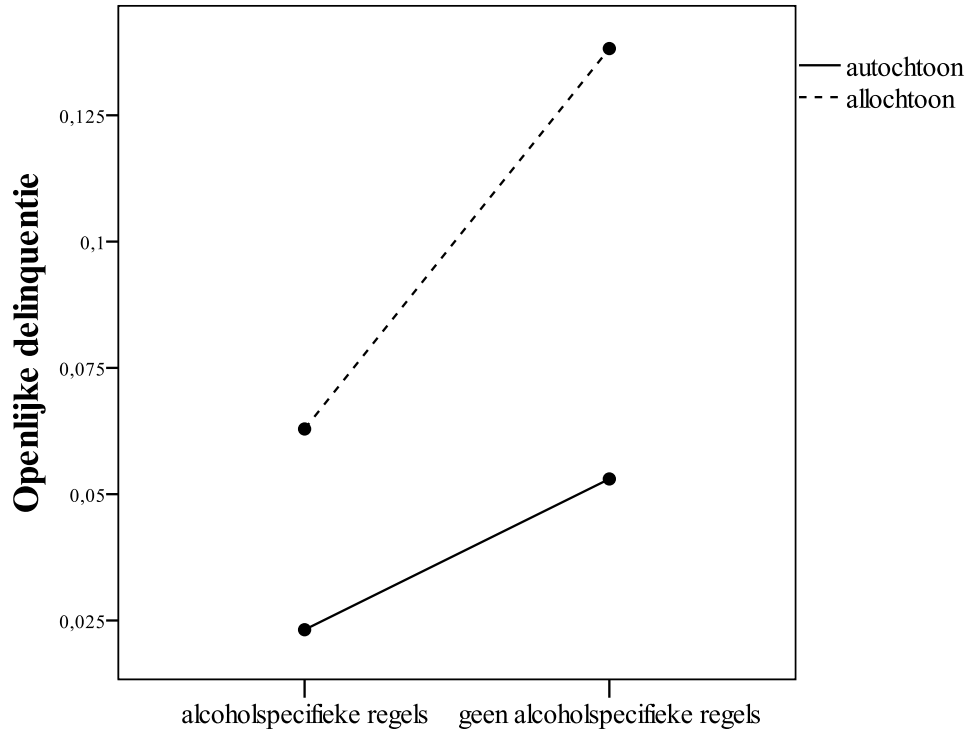
geconcludeerd worden dat hoe minder regels er worden gesteld door ouders, hoe meer delinquent gedrag de adolescent vertoont.

Vervolgens is gekeken naar de interactie tussen de predictoren ondersteuning door ouders, controle door ouders, openheid van de adolescent en alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en etniciteit (tabel 3). Uit de resultaten is op te maken dat er sprake is van een significante interactie tussen alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en etniciteit in het effect op openlijke delinquentie ($B = -.038, p < .05$). Allochtone en autochtone adolescenten verschillen van elkaar in het vertonen van delinquent gedrag wanneer er alcoholspecifieke regels gesteld worden door ouders: allochtone adolescenten vertonen *meer* openlijk delinquent gedrag dan autochtone adolescenten wanneer er *minder* alcoholspecifieke regels worden gesteld door ouders. Ook blijkt er sprake te zijn van een significante interactie tussen alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en etniciteit in het effect op heimelijke delinquentie ($B = -.038, p < .01$). Allochtone adolescenten vertonen *meer* heimelijk delinquent gedrag dan autochtone adolescenten wanneer er *minder* alcoholspecifieke regels worden gesteld door ouders. Dit houdt in dat het effect van alcoholspecifieke regels gesteld door ouders op delinquent gedrag sterker is bij allochtone adolescenten.

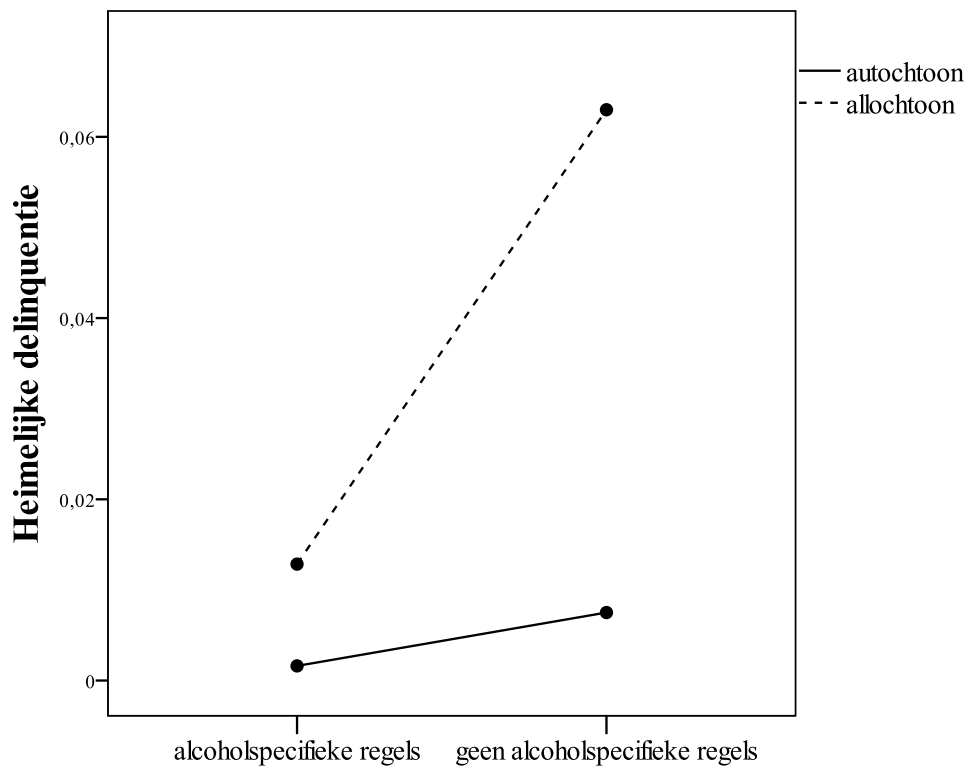
Alcoholspecifieke regels gesteld door ouders zijn een sterkere predictor voor delinquent gedrag bij allochtone adolescenten dan bij autochtone adolescenten. Afwezigheid van regels voorspelt dus een hogere score op zowel openlijke als heimelijke delinquentie voor allochtone adolescenten. In figuren 1 en 2 wordt het verschil tussen allochtone en autochtone adolescenten in openlijke en heimelijke delinquentie getoond.

Openlijke en heimelijke delinquentie

Uit figuur 1 is op te maken dat het stellen van weinig alcoholspecifieke regels door ouders voor allochtone adolescenten ($B = .123, p < .01$) een sterkere predictor is voor openlijke delinquentie dan voor autochtone adolescenten ($B = .078, p < .01$). Daarnaast is uit figuur 2 op te maken dat het stellen van weinig alcoholspecifieke regels door ouders voor allochtone adolescenten ($B = .065, p < .01$), naast openlijke delinquentie, ook een sterkere predictor is voor heimelijke delinquentie dan voor autochtone adolescenten ($B = .028, p < .01$). Voor heimelijke delinquentie is dit effect nog sterker dan voor openlijke delinquentie.

Figuur 1. *Interactie-effect alcoholspecifieke regels en etniciteit op openlijke delinquentie.*

Figuur 2. *Interactie-effect alcoholspecifieke regels en etniciteit op heimelijke delinquentie.*

DISCUSSIE

Vanwege het feit dat opvoeding als een belangrijke predictor wordt gezien voor de ontwikkeling van delinquent gedrag, delinquentie vaker voorkomt onder allochtone adolescenten en voorgaande studies aanwijzingen hebben gevonden voor etnische verschillen in de effecten van opvoeding op delinquent gedrag, was het doel van huidige studie om te onderzoeken of etniciteit een invloed heeft op de relatie tussen de opvoedingsaspecten ondersteuning, controle, openheid van het kind en delinquent gedrag van de adolescent, en zo ja, wat dit verschil in invloed betekent. Etniciteit blijkt inderdaad de relatie tussen opvoeding en delinquent gedrag te modereren, met als belangrijkste uitkomst dat allochtone adolescenten gevoeliger blijken te zijn dan autochtone adolescenten voor een gebrek aan restrictieve regels ten aanzien van alcoholgebruik bij hun ouders. Dit suggereert sterk dat alcoholspecifieke regels deel uitmaken van een bredere opvoedingsstijl van de ouders, welke niet alleen effect heeft op alcoholgebruik maar ook op delinquent gedrag van hun kinderen.

Alcoholspecifieke regels en delinquentie

Uit de resultaten van huidig onderzoek blijkt dat alleen de relatie tussen alcoholspecifieke regels gesteld door ouders en openlijk en heimelijk delinquent gedrag significant is. Hoe strenger ouders zijn over het alcoholgebruik van hun kind, hoe minder openlijk en heimelijk delinquent gedrag het kind vertoont. Dit blijkt vooral bij allochtone adolescenten van belang te zijn. Deze bevinding sluit aan bij de resultaten van Coughlin & Vuchinich (1996), welke vonden dat het stellen van regels door ouders geassocieerd wordt met lage niveaus van delinquentie. Daarnaast worden met de resultaten van dit onderzoek de theorie van 'coercive family processes' bevestigd, welke stelt dat ouders die geen duidelijke regels stellen, kinderen hebben die meer delinquent gedrag vertonen (Granic & Patterson, 2006). Verder worden de resultaten ondersteunt door onderzoek van Mares en collega's (2010), waaruit bleek dat er een relatie bestaat tussen het stellen van regels over alcoholgebruik en minder excessief alcoholgebruik bij adolescenten en vermindering van alcohol-gerelateerde problemen, zoals het betrokken raken bij gevechten. Minder alcoholgebruik door het kind wordt op haar beurt weer geassocieerd met minder delinquent gedrag (French & Maclean, 2006), wat ook aansluit op de resultaten van dit onderzoek.

Het huidige onderzoek is zover bekend de eerste die alcohol specifieke regels gesteld door ouders en delinquent gedrag met elkaar in verband brengt. De reden dat alcohol specifieke regels een effect hebben op delinquent gedrag, kan gezocht worden in het feit dat het stellen van alcohol specifieke regels leidt tot minder alcoholgebruik bij adolescenten, wat leidt tot minder delinquent gedrag. Het alcoholgebruik van adolescenten zou dus een mediator in deze relatie kunnen zijn. Daarnaast wordt het stellen van regels, en daarmee controle uitgeoefend door ouders, in een negatief verband gebracht met delinquentie, omdat regelstelling wordt gezien als een teken van een betekenisvolle relatie tussen ouder en kind en de gehechtheid van het kind aan de ouder. Hier reageren adolescenten over het algemeen op met positief gedrag (Smith & Krohn, 1995). Dit suggereert ook dat het stellen van alcohol specifieke regels deel uitmaakt van een bredere opvoedingsstijl van de ouders, die niet alleen effect heeft op het alcoholgebruik maar ook op delinquent gedrag van hun kinderen.

Interactie tussen alcohol specifieke regels en etniciteit

Verwacht werd dat de vier predictoren ondersteuning, controle, openheid van het kind en alcohol specifieke regels een interactie zouden vertonen met etniciteit. Alcohol specifieke regels gesteld door ouders bleek echter de enige significante interactie met etniciteit te vertonen. Het stellen van meer alcohol specifieke regels leidt tot een daling in delinquent gedrag bij zowel allochtone als autochtone adolescenten, maar voor allochtone adolescenten is deze relatie *sterker* dan voor autochtone adolescenten. Wanneer allochtone ouders minder alcohol specifieke regels stellen, zal hun kind meer delinquent gedrag vertonen dan wanneer autochtone ouders minder alcohol specifieke regels stellen. Dezelfde hoeveelheid regels heeft dus een verschillende impact op de mate van delinquent gedrag voor allochtone dan voor autochtone adolescenten. Deze bevindingen worden ondersteund door onderzoek van Smith en Krohn (1995): zij vonden een verschil onder etnische groepen in de mate van bescherming van ouderlijke controle in de ontwikkeling van delinquent gedrag, waarbij dezelfde controle als sterker werd ervaren door Afrikaans-Amerikaanse adolescenten dan door blanke adolescenten. Daarnaast toont de studie van Mason et al (2004) aan dat etnische minderheden dezelfde soort controle van hun ouders een hogere positieve waardering geven dan autochtonen. De resultaten huidig onderzoek bevestigen deze uitkomst, omdat het effect van alcohol specifieke regels sterker is bij allochtone dan bij autochtone adolescenten. Het zou dus

kunnen zijn dat allochtone adolescenten de alcoholspecifieke regels gesteld door hun ouders positiever waarderen en deze regels ook eerder in acht nemen dan autochtone adolescenten. Tegelijkertijd suggereren deze resultaten dat wanneer er *minder* alcoholspecifieke regels gesteld worden door allochtone ouders, hun kinderen daar ook sterker op reageren met meer delinquent gedrag dan autochtone kinderen. Het gevonden interactie-effect van alcoholspecifieke regels en etniciteit in huidige studie, waarbij allochtone adolescenten meer delinquent gedrag vertonen dan autochtone adolescenten wanneer er minder alcoholspecifieke regels gesteld worden, ondersteunt deze gedachte. De mogelijkheid bestaat dat het effect van deze regels deel uitmaakt van een groter effect, welke wordt veroorzaakt door een bepaalde opvoedingsstijl waarin aan het stellen van regels veel waarde wordt gehecht door de adolescent. Volgens Walker-Barnes en Mason (2001) heeft een autoritatieve opvoedingsstijl, welke wordt gekenmerkt door strikte regels, een sterkere uitwerking op het delinquent gedrag van allochtone adolescenten dan bij autochtone adolescenten omdat allochtone adolescenten ook meer controle *verwachten* en dit meer positieve emoties oproept. Autochtone adolescenten zouden de regelstelling behorende bij een autoritatieve opvoedingsstijl eerder als ongepast zien en hier minder positief op reageren. De resultaten van huidig onderzoek sluiten aan op deze visie.

Verhouding van de bevindingen tot andere empirische studies

De huidige studie is zover bekend de eerste die alcoholspecifieke regels in verband brengt met delinquent gedrag en de invloed van etniciteit op deze relatie onderzoekt. Uit de literatuur is bekend dat delinquentie vaker voorkomt onder allochtone adolescenten dan onder autochtone adolescenten (Junger & Polder, 1992; Van Dijk et al, 2006) en dat opvoeding als één van de sterkste predictoren van delinquent gedrag aangewezen kan worden (Schroeder et al, 2010). Ook bestaat er empirisch bewijs dat het stellen van regels ten aanzien van alcoholgebruik door ouders een direct effect heeft op het alcoholgebruik van hun kind (Van der Vorst e.a., 2004). Daarnaast wordt alcoholgebruik veelvuldig in verband gebracht met delinquentie (Boles & Miotto, 2003), wat inhoudt dat wanneer er meer alcoholspecifieke regels gesteld worden, de adolescent minder alcohol zal gebruiken en minder delinquent gedrag vertoont. In huidig onderzoek zijn deze losse associaties samengebracht en in één model onderzocht. Het opvoedingsaspect regels stellen met betrekking tot alcoholgebruik blijkt de hogere score op delinquent gedrag onder allochtone adolescenten te kunnen

verklaren, omdat zij sterker op de afwezigheid van deze regels reageren dan autochtone adolescenten. Mogelijk reageren allochtone adolescenten ook sterker op de *aanwezigheid* van alcoholspecifieke regels, door minder delinquent gedrag te vertonen dan autochtone adolescenten. De bevinding van Mason et al (2004) dat allochtone adolescenten de neiging hebben om regels gesteld door ouders als positiever te waarderen dan autochtonen en zich dan ook waarschijnlijk strikter aan deze regels houden, ondersteunt deze gedachte.

Implicaties van de resultaten

De huidige studie laat het belang zien van het in verband brengen van de bekende relaties tussen opvoeding en delinquentie, alcoholgebruik en delinquentie en de hogere prevalentiecijfers van delinquent gedrag onder allochtone adolescenten. Alcoholspecifieke regels gesteld door ouders blijken voor zowel allochtone als autochtone adolescenten een belangrijke beschermingsfactor te zijn in de ontwikkeling van delinquent gedrag, omdat deze regels leiden tot minder alcoholgebruik en waarschijnlijk deel uitmaken van een bredere opvoedingsstijl welke leidt tot minder delinquent gedrag. Deze kennis is van belang voor de ontwikkeling van opvoedprogramma's voor ouders. Wanneer ouders leren alcoholspecifieke regels te stellen, kan dit leiden tot een vermindering of het voorkomen van zowel openlijk als heimelijk delinquent gedrag van hun kind doordat het kind minder alcohol zal gebruiken. De invloed van etniciteit op deze relatie is ook van belang voor de praktijk, omdat dezelfde soort regels een sterker effect hebben op allochtone adolescenten dan op autochtone adolescenten. Dat betekent dat het voor allochtone ouders nog meer van belang is om alcoholspecifieke regels te stellen dan voor autochtone ouders in het voorkomen van de ontwikkeling van delinquent gedrag bij hun kind.

Kracht en beperking van het onderzoek

Als beperking van dit onderzoek kan genoemd worden dat de meting van delinquente activiteiten gebaseerd is op zelfrapportage. Deze vorm van dataverzameling wordt door Jolliffe et al (2003) echter als redelijk betrouwbaar bevonden.

In dit onderzoek zijn de etnische minderheden Surinamers, Antillianen, Marokkanen en Turken samengenomen vanwege het kleine aantal participanten met deze etnische achtergronden. Omdat bekend is dat adolescenten met een islamitische geloofsovertuiging over het algemeen minder alcohol drinken, maar wel meer delinquentie vertonen, zou het

interessant zijn om de hoeveelheid alcohol die gebruikt wordt door adolescenten in toekomstig onderzoek naar de relatie tussen opvoeding en delinquentie op te nemen. Wellicht zijn juist alleen de allochtone adolescenten die veel alcohol drinken ook degenen die delinquent gedrag vertonen, of kan de relatie tussen alcoholspecifieke regels en delinquent gedrag op een andere manier verklaard worden. Mogelijk reageren allochtone adolescenten ook op andere soort regels gesteld door ouders sterker dan autochtone adolescenten in het effect op delinquentie.

De kracht van huidig onderzoek is het gebruik van een aanzienlijke steekproefgrootte. Daarnaast is de invloed van etniciteit op de relatie tussen alcoholspecifieke regels en delinquent gedrag als zover bekend nog niet onderzocht. Daarmee levert deze studie een zinvolle bijdrage aan zowel de theorie als de praktijk.

LITERATUUR

- Barnes, G.M., & Farrell, M.P. (1992). Parental support and control as predictors of adolescent drinking, delinquency, and related problem behaviors. *Journal of Marriage and the Family*, 54, (4), 763-776.
- Boles, S.M., & Miotto, K. (2003). Substance and violence: a review of the literature. *Agression and Violent Behavior*, 8, (2), 155-174.
- Coughlin, C., & Vuchinich, S. (1996). Family experience in preadolescence and the development of male delinquency. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 491-501.
- Darling, N., Cumsille, P., Caldwell, L.L., & Dowdy, B. (2006). Predictors of adolescents' disclosure to parents and perceived parental knowledge: between and within person differences. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, (4), 667-678.
- Dijk, J.J.M. van, Sagel-Grande, H.I., & Toornvliet, L.G. (2006). *Actuele criminologie*. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Felson, R. B., Deane, G. & Armstrong, D. P. (2008). Do theories of crime or violence explain race differences in delinquency? *Social Science Research*, 37, 624-641.
- Fischer, D.G. (1983). Parental supervision and delinquency. *Perceptual and Motor Skills*, 56, 635-640.
- French, M.T., & Maclean, J.C. (2006). Underage alcohol use, delinquency, and criminal activity. *Health Economics*, 15, 1261-1281.
- Fuligni, A.J., & Eccles, J.S. (1993). Perceived parent-child relationships and early adolescents' orientation toward peers. *Developmental Psychology*, 29, 622-632.
- Gibbons, F.X., Yeh, H.C., Gerrard, M., Cleveland, M.J., Cutrona, C., Simons, R. L., et al. (2007). Early experience with racial discrimination and conduct disorder as predictors of subsequent drug use: A critical period hypothesis. *Drug and Alcohol Dependence*, 88, 27-37.
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Granic, I., & Patterson, G.R. (2006). Toward a comprehensive model of antisocial development: a dynamic systems approach. *Psychological Review*, 113, (1), 101-131.

- Hawk, S. T., Hale, W. W., III, Raaijmakers, Q. A. W., & Meeus, W. (2008). Adolescents' perceptions of privacy invasion in reaction to parental solicitation and control. *Journal of Early Adolescence, 28*, 583–608.
- Hoeve, M., Dubas, J.S., Eichelsheim, V.I., Van der Laan, P.H., Smeenk, W., & Gerris, J.R.M. (2009). The relationship between parenting and delinquency: a meta-analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology, 37*, 749-775.
- Juang, L.P., & Silbereisen, R.K. (1999). Supportive parenting and adolescent adjustment across time in former East and West Germany. *Journal of Adolescence, 22*, 719-736.
- Jolliffe, D., Farrington, D. P., Hawkins, J. D., Catalano, R. F., Hill, K. G., & Kosterman, R. (2003). Predictive, concurrent, prospective and retrospective validity of self-reported delinquency. *Criminal Behaviour and Mental Health, 13*, 179–197.
- Junger, M., & Polder, W. (1992). Some explanations of crime among four ethnic groups in the Netherlands. *Journal of Quantitative Criminology, 8*, 51-78.
- Keijsers, L., Frijns, T., Branje, S.J.T., Meeus, W. (2009). Developmental links of adolescent disclosure, parental solicitation, and control with delinquency: moderation by parental support. *Developmental Psychology, 45*, (5), 1314-1327.
- Kam, J.A., Cleveland, M.J., & Hecht, M.L. (2010). Applying general strain theory to examine perceived discrimination's indirect relation to Mexican-heritage youth's alcohol, cigarette, and marijuana use. *Prevention Science, 11* (4), pp. 397-410.
- Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: Further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology, 36*, 366–380.
- Kerr, M., Stattin, H., & Trost, K. (1999). To know you is to trust you: parents' trust is rooted in child disclosure of information. *Journal of Adolescence, 22*, (6), 737-752.
- Kingston, B., Huizinga, D., & Elliott, D.S. (2009). A test of social disorganization theory in high-risk urban neighbourhoods. *Youth & Society, 41*, 53-79.
- Maccoby, E.E., & Martin, J.A. (1983). Socialization in the context of the family: parent-child interaction. In P.H. Mussen (Ed.), *Handbook of Child Psychology: Socialization, personality and social development* (vol. 4, (pp. 1-101)). New York: Wiley.
- Mahoney, J. L., & Stattin, H. (2000). Leisure activities and adolescent antisocial behavior: The role of structure and social context. *Journal of Adolescence, 23*, 113–127.

- Mares, S.H.W., Van der Vorst, H., Engels, R., & Lichtwarck-Aschoff, A. (in press). Parental alcohol use, alcohol-related problems, and alcohol-specific attitudes, alcohol-specific communication, and adolescent excessive alcohol use and alcohol-related problems: and indirect path model. *Addictive Behaviors*.
- Mason, C.A., Walker-Barnes, C.J., Tu, S., Simons, J., & Martinez-Arrue, R. (2004). Ethnic differences in the affective meaning of parental control behaviors. *The Journal of Primary prevention*, 25, (1), 59-79.
- Monshouwer, K., Verdurmen, J., Dorsselaer, S. van, Smit, E., Gorter, A., & Vollebergh, W. (2008). *Jeugd en riskant gedrag 2007: Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Rohner, R.P. (2004). The parental “acceptance-rejection” syndrome: universal correlates of perceived rejection. *American Psychologist*, 59, (8), 830-840.
- Schroeder, R.D., Bulanda, R.E., Giordano, P.C., & Cernkovich, S.A. (2010). Parenting and adult criminality: an examination of direct and indirect effects by race. *Journal of Adolescent Research*, 25, (1), 64-98.
- Shaw, C.R., & McKay, H.D. (1969). *Juvenile delinquency and urban areas: a study of rates of delinquency in relation to differential characteristics of local communities in American cities*. Chicago: University of Chicago Press.
- Smith, C., & Krohn, M.D. (1995). Delinquency and family life among male adolescents: the role of ethnicity. *Journal of Youth and Adolescence*, 24, 64-91.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyckx, K., & Goossens, L. (2006). Parenting and adolescent problem behavior: An integrated model with adolescent self-disclosure and perceived parental knowledge as intervening variables. *Developmental Psychology*, 42, 305-318.
- Stattin, H., & Kerr, M. (2000). Parental monitoring: A reinterpretation. *Child Development*, 71, 1072-1085.
- Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., Dekovic, M., & Van Leeuwe, J. (2004). The role of alcohol-specific socialization in adolescents’ drinking behavior. *Addiction*, 100, 1464-1476.
- Walker-Barnes, C.J., & Mason, C.A. (2001). Ethnic differences in the effect of parenting on gang involvement and gang delinquency: A longitudinal, hierarchical linear modeling perspective. *Child Development*, 72, (6), 1814-1831.

Wissink, I.B., Dekovic, M., & Meijer, A.M. (2006). Parenting behavior, quality of the parent-adolescent relationship, and adolescent functioning in four ethnic groups. *The Journal of Early Adolescence*, 26, 133-159.